

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА
ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ



Директор Інженерного навчально-
наукового інституту ЗНУ

Н.Г. Метеленко
(ініціали та прізвище)

« 26 » серпня 2021 р.

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності **051 Економіка**
освітньо-професійна програма
«Інформаційна економіка»

Укладач Дробишева О. О., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.
В.о. завідувача кафедри

(підпис)

В.В. Глущевський
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ
Протокол № 1 від "26" серпня 2021 р.
Голова науково-методичної ради
Інженерного навчально-наукового
інституту ЗНУ

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено
з навчально-методичним відділом

(підпис)

О.В. Шенківська
(ініціали, прізвище)

2021 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Кількість кредитів – 4	Нормативна	
Спеціальність 051 «Економіка»	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Інформаційна економіка		Змістових модулів – 6	4-й
	Лекції		
	32 год.		6 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	Практичні	
		32 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		56 год.	108 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю:	
		екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» є надання та формування навичок у сфері функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин в суспільстві.

Основними **завданнями** викладання дисципліни «Економіка праці та соціально-трудові відносини» є висвітлення теоретико-методичних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин, формування у студентів навичок і вмій щодо управління працею та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері.

Студенти повинні вміти застосовувати отримані знання на практиці, самостійно проводити обґрунтовування господарських рішень, використовуючи різні методи та підходи для цього.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p>Загальні компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. – ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. – ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. – ЗК9. Здатність до адаптації та дій в новій ситуації. – ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. – ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. 	<p>Методи:</p> <p>Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).</p> <p>Словесні методи (лекція, пояснення, робота з навчально-методичними посібниками).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, контрольні роботи).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення цікавих ситуацій).</p>
<p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати. – СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин. – СК14. Здатність поглиблено аналізувати проблеми і явища в одній або декількох 	<p>Методи:</p> <p>Дослідницький (самостійна робота, індивідуальні завдання).</p> <p>Наочні методи (схеми, моделі, алгоритми).</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні).</p> <p>Практичні методи (творчі завдання, складання, контрольні роботи).</p> <p>Логічні методи (індуктивні, дедуктивні, створення проблемної ситуації).</p>

<p>професійних сферах з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків.</p>	<p>Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія, створення реальних ситуацій).</p>
<p>Програмні результати навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки – ПРН7. Пояснювати моделі соціально-економічних явищ з погляду фундаментальних принципів і знань на основі розуміння основних напрямів розвитку економічної науки. – ПРН 11. Вміти аналізувати процеси державного та ринкового регулювання соціально-економічних і трудових відносин. – ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати. – ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники. – ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки. – ПРН 17. Виконувати міждисциплінарний аналіз соціально-економічних явищ і проблем в одній або декількох професійних сферах з врахуванням ризиків та можливих соціально-економічних наслідків. – ПРН 23. Показувати навички самостійної роботи, демонструвати критичне, креативне, самокритичне мислення. 	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий, програмований, лабораторно-практичний).</p> <p>Контрольні заходи: Теоретичне тестування за змістовим модулем. Виконання письмових практичних завдань за змістовим модулем. Екзамен.</p>

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини» є логічним продовженням курсу «Управлінська діяльність підприємства», «Економіка підприємства», «Національна та регіональна економіка». Набуті при вивченні даного курсу знання необхідні для подальшого вивчення курсів: «Статистика», «Основи управління персоналом», «Бухгалтерський облік».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Праця: сутність та роль в процесі виробництва.

Проблематика курсу, його місце в системі економічної науки. Об'єкт і предмет дисципліни, її зміст і завдання. Взаємозв'язок «Економіки праці та соціально-трудових відносин» з іншими навчальними дисциплінами. Внесок українських вчених у дослідження економіки праці та соціально-трудових відносин. Становлення економіки праці як самостійної науки. Сучасний етап досліджень економіки праці та соціально-трудових відносин.

Сутність праці та її соціально-економічне значення. Функції праці. Роль праці в розвитку людини та суспільства. Історична еволюція праці. Інтелектуалізація праці. Характер і види праці. Особливості сучасних видів праці та зайнятості. Поняття, завдання та складові управління працею.

Змістовий модуль 2. Формування та регулювання соціально-трудових відносин.

Населення як демоекономічна категорія. Показники чисельності та складу населення. Соціально-економічна структура населення та його територіальне розміщення. Відтворення населення. Природний і механічний рух населення. Сутність, кількісні та якісні характеристики трудового потенціалу. Формування та використання трудового потенціалу суспільства. Розвиток трудового потенціалу України.

Сутність соціально-трудових відносин. Історична еволюція та сучасне становище соціально-трудових відносин. Особливості соціально-трудових відносин в Україні. Система соціально-трудових відносин. Види, типи та рівні соціально-трудових відносин. Сторони та суб'єкти соціально-трудових відносин. Наймані працівники та їх представницькі органи. Роботодавці та їх об'єднання. Державні органи.

Зміст соціального партнерства. Специфічні риси та перспективи розвитку соціального партнерства в Україні. Форми соціального партнерства. Способи та методи узгодження інтересів соціальних партнерів. Нові проблеми та тенденції розвитку соціально-трудових відносин та соціального партнерства.

Змістовий модуль 3. Ринок праці та зайнятість населення.

Поняття та особливості ринку праці. Попит та пропозиція праці. Особливості пропозиції праці у кризовій економіці. Інфраструктура ринку праці. Сегментація ринку праці. Регулювання ринку праці.

Соціально-економічна суть і види зайнятості. Зайнятість як елемент соціально-економічної політики. Проблеми зайнятості в Україні. Безробіття,

його показники і види. Допомога безробіттю. Міжнародний досвід регулювання зайнятості.

Змістовий модуль 4. Організація праці та її вплив на продуктивність та ефективність.

Поняття, зміст і завдання організації праці. Поділ і кооперування праці. Організація робочих місць. Трудовий процес і його раціоналізація. Нормування праці як основа її організації. Умови праці і фактори їх формування. Охорона і безпека праці.

Ефективність праці: теоретичні аспекти. Продуктивність і рентабельність праці як основні показники її ефективності. Показники і методи вимірювання продуктивності праці. Фактори і резерви підвищення продуктивності праці. Програми управління продуктивністю праці на підприємстві.

Змістовий модуль 5. Політика доходів і оплати праці, планування праці.

Сутність та головні елементи системи формування доходів населення. Основне протиріччя системи формування доходів. Історична еволюція та сучасний етап розвитку системи формування доходів. Довгострокові чинники рівня оплати праці та вплив ринкової кон'юнктури. Сутність, функції і принципи організації заробітної плати. Структура заробітної плати. Елементи організації оплати праці. Регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата.

Планування як метод управління працею. Розрахунок потреби підприємства в робочій силі. Планування продуктивності праці на підприємстві. Визначення фонду заробітної плати на підприємстві.

Змістовий модуль 6. Принципи та інструменти регулювання соціально-трудова відносин в сучасному суспільстві

Інформаційне забезпечення в соціально-трудовій сфері. Зміст та організація статистичної звітності з праці. Адміністративна статистика та звітність підприємств із питань праці. Сутність та завдання аудиту персоналу. Головні види, процедури та механізми проведення аудиту персоналу. Сутність та класифікація соціального аудиту підприємства. Процедура проведення соціального аудиту. Зміст та завдання консалтингу у сфері економіки праці та соціально-трудова відносин. Використання аудиту та контролінгу для вдосконалення соціально-трудова відносин та підвищення ефективності праці.

Міжнародні акти про економічні, соціальні й культурні права людини. Міжнародна організація праці (МОП) у сучасному світі: цілі, завдання, структура. Філадельфійська декларація про діяльність МОП. Пріоритетні

напрями діяльності МОП на сучасному етапі. Конвенції та рекомендації МОП в системі захисту працівників. Тристороннє представництво в структурі органів МОП. Організація діяльності МОП. Застосування міжнародних трудових норм в Україні.

Сутність моніторингу соціально-трудової сфери і його концептуальні положення. Завдання, інформаційна база моніторингу соціально-трудової сфери і його напрями. Органи та об'єкти моніторингу соціально-трудової сфери. Суб'єкти моніторингу на макро-, мезо-, мікрорівні. Методика вибірки об'єктів дослідження і системи показників моніторингу соціально-трудової сфери. Зарубіжний досвід проведення моніторингу соціально-трудової сфери та можливість використання його елементів в національній економіці України.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні Заняття, год		Семінарські/ Практичні /лабораторні заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
				о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3		4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	12	2	6	1	6	1	3	13	5	5	10
2	15	12	2	6	1	6	1	3	13	5	5	10
3	15	8	2	4	1	4	1	7	13	5	5	10
4	15	8	2	4	1	4	1	7	13	5	5	10
5	15	12	2	6	1	6	1	3	13	5	5	10
6	15	12	2	6	1	6	1	3	13	5	5	10
Усього за змістові модулі	90	64	12	32	6	32	6	26	78	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30							30	30	20	20	40
Загалом		120								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни 2. Праця: базові категорії та сучасні тренди	6	1
2	3. Населення і трудовий потенціал суспільства 4. Соціально-трудова відносина (СТВ) як система 5. Соціальне партнерство	6	1

3	6. Ринок праці та його регулювання 7. Соціально-трудова відносина зайнятості	4	1
4	8. Організація і нормування праці 9. Продуктивність і ефективність праці	4	1
5	10. Політика доходів і оплата праці 11. Планування праці	6	1
6	12. Звітність, консалтинг та аудит у сфері праці 13. Міжнародна організація праці (МОП) та її вплив на розвиток СТВ 14. Моніторинг соціально-трудова сфери як інструмент регулювання і удосконалення СТВ	6	1
Разом		32	6

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/д ф.	з/дист ф.
1	1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни 2. Праця: базові категорії та сучасні тренди	6	1
2	3. Населення і трудовий потенціал суспільства 4. Соціально-трудова відносина (СТВ) як система 5. Соціальне партнерство	6	1
3	6. Ринок праці та його регулювання 7. Соціально-трудова відносина зайнятості	4	1
4	8. Організація і нормування праці 9. Продуктивність і ефективність праці	4	1
5	10. Політика доходів і оплата праці 11. Планування праці	6	1
6	12. Звітність, консалтинг та аудит у сфері праці 13. Міжнародна організація праці (МОП) та її вплив на розвиток СТВ 14. Моніторинг соціально-трудова сфери як інструмент регулювання і удосконалення СТВ	6	1
Разом		32	6

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	*Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тест 1	Питання для підготовки: 1. Праця й соціально-трудова відносина як предмет наукового економічного дослідження. 2. Предмети та принципи	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал.	5

	Розв'язання практичних задач, ситуацій 1	соціально-трудова відносин. 3. Зміст, характер і види праці. 4. Завдання та складові управління працею 5. Інтелектуалізація праці.	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 1	2			10
2	Тест 2	Питання для підготовки: 1. Населення: види руху та процес відтворення населення. 2. Характеристика трудових ресурсів. 3. Поняття про трудовий потенціал та показники, що характеризують компоненти трудового потенціалу.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал.	5
	Розв'язання практичних задач, аналіз ситуацій 2	4. Типи та принципи соціально-трудова відносин. 5. Соціальне партнерство: сутність, суб'єкти, форми та принципи.	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 2	2			10
3	Тест 3	Питання для підготовки: 1. Елементи ринку праці. 2. Сегментація ринку праці. 3. Регулювання ринку праці. 4. Безробіття, його показники та види. 5. Державне регулювання зайнятості населення.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал.	5
	Розв'язання практичних задач, аналіз ситуацій 3		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 3	2			10
4	Тест 4	Питання для підготовки: 1. Зміст, завдання, принципи і методи нормування праці. 2. Умови праці і фактори їх формування. 3. Охорона і безпека праці. 4. Ефективність праці: зміст та критерії оцінки	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал.	5
	Розв'язання практичних задач,		Розв'язання практичних задач,	5

	аналіз ситуацій 4	5. Продуктивності праці та методи її вимірювання	ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	
Усього за ЗМ 4	2			10
5	Тест 5	Питання для підготовки: 1. Вартість робочої сили, рівень життя та структура доходів населення. 2. Сутність та структура заробітної плати. 3. Організація оплати праці та тарифна система.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал.	5
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 5	4. Планування і аналіз чисельності працівників 5. Планування і аналіз заробітної плати	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 5	2			10
6	Тест 6	Питання для підготовки: 1. Аудит персоналу та аудит у сфері праці. 2. Статистична звітність у сфері праці. 3. Міжнародної організації праці: цілі, завдання, структура, пріоритетні напрями діяльності.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 5. Правильна відповідь оцінюється у 1,0 бал	5
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 6	4. Механізм нормотворчої діяльності Міжнародної організації праці. 5. Моніторинг соціально-трудової сфери на макро- і макрорівнях.	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 6	2			10
Усього за змістові модулі	12			60

*(критерії оцінювання за електронним посиланням)

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Екзамен	Тестування	Питання для підготовки: див. питання до практичних занять 1-14. Тестування передбачає обмежену у часі (80 хвилин) відповідь на теоретичні питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 30. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	30
	Розв'язання задачі	Підсумкове практичне завдання	Задача оцінюється з урахуванням повноти та правильності розрахунків, висновків або відповідей на запитання при захисті роботи до 10 балів.	10
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Економіка праці і соціально-трудова відносини: навч.-наоч. посіб. / за наук. ред. А. Г. Бабенка. Дніпропетровськ: Дніпропетровська державна фінансова академія, 2011. 268 с. URL : <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/2264> (дата звернення: 02.06.2021).
2. Калина А. В. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч. посіб. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. 498 с. URL : http://maup.com.ua/ua/navchannya-u-maup/library/pidruchniki/menedzhment-organizaci/ekonomika_praci_ta_socialno-_trudovi_vidnosini.html (дата звернення: 02.06.2021).
3. Назарова Г. В., Агавердієва Х. Ф., Аграмакова Н. В. Економіка праці : навч. посіб. / за заг. ред. Г. В. Назарової. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. 330 с. URL : <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/22471> (дата звернення: 01.06.2021).
4. Єсінова Н. І. Економіка праці та соціально-трудова відносини : навч.- метод. посіб. Харків : ХДУХТ, 2017. 189 с.

Додаткова:

1. Азаренкова Г. М., Борисенко І. І., Головка О. Г. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000. 2019. 343 с.
2. Акулов М., Драбаніч А, Євась Т. Економіка праці та соціально-трудова відносина. Київ : Цент навчальної літератури. 2019. 328с.
3. Безпалько О. В. Економіка праці та соціально-трудова відносина: навч. посіб. Київ: Кафедра, 2020. 310 с.
4. Безродна С. М. Економіка праці і соціально-трудова відносина: збірник тестів і практичних завдань для студентів економічних спеціальностей. Чернівці : ПБКФ «Технодрук», 2017. 70 с.
5. Буряк П. Ю., Карпінський Б. А., Григор'єва М. І. Економіка праці й соціально-трудова відносина: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 440с.
6. Гриньова В. М., Шульга Г. Ю. Економіка праці та соціально-трудова відносина : навч. посіб. Київ : Знання, 2010. 310 с.
7. Економіка праці і соціально-трудова відносина : підручник / за заг. ред. О. В. Шкільової. Київ : ЦП «Компринт», 2015. 749 с.
8. Колот А. М., Грیشнова О. А., Герасименко О. О. Економіка праці та соціально-трудова відносина : підруч. / за наук. ред. А. М. Колота. Київ: КНЕУ, 2009. 711 с. URL : <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/21137> (дата звернення: 01.06.2021).
9. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. Дата оновлення 03.12.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>. (дата звернення: 01.06.2021).
10. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. Дата оновлення 10.06.2021. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>. (дата звернення: 15.06.2021).
10. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 р № 137/98-ВР. Дата оновлення 07.11.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80/ed20220101#Text>. (дата звернення: 15.06.2021).
11. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 р. № 1045-XIV. Дата оновлення 21.05.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14/ed20210523#Text>. (дата звернення: 15.06.2021).

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Інституту демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи Національної академії наук України. URL: <http://www.idss.org.ua>.
3. Офіційний сайт Інституту економіки та прогнозування Національної академії наук України. URL: <http://ief.org.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень. URL: <http://www.niss.gov.ua>.